

VG SØNDAG

REPORTASJE HELSE TRENING VEKTKLUBB

HOVEDSAKEN

Kampen om konfirmantene

Tekst: STIAN FJELLDAL | Foto: JØRGEN BRAASTAD

Sånn kan du ha det som konfirmant i 2013. Norske tenåringer kan velge og vrake

SNART VOKSEN: Konfirmant Herman Heen spiller flyktning på Camp Refugee i Trandum leir på Gardermoen og strammes opp av en vakt på grensekontrollen mellom Sudan og Jemen.

mellom heftige tilbud. Også kirken har skjerpet seg – i det nye konfirmasjonsmarkedet.

☺☺ Kirken har hatt noen å spille ball med. Det har slått veldig positivt ut for Den norske kirke, så vel som Human-Etisk Forbund

IDA MARIE HOEG,
Stiftelsen kirkeforskning

– Seriøst, du får 300 kroner hvis du skyter meg nå, sier en jente krumbøyd inntil veggen.

Klokken er ni søndag morgen i Trandum leir på Gardermoen.

25 trøtte og forvirrede 14- og 15-åringer er stuet inn i et rom på rundt 30 kvadratmeter uten møbler.

De har vært på leir i det nedlagte asylmottaket siden i går ettermiddag. De aner ikke hva klokken er eller hva som vil skje med dem videre.

Luften er tett og svett. Noen er rastløse, andre døgnville. Alle er slitne og magene rumler.

– Jeg er så sulten jeg kunne spist karviar, klager en av dem.

Et titall andre rom er like stappfulle. Til sammen 326 tenåringer deltar på rollespillet Camp Refugee denne helgen.

De skal føle på kroppen hvordan det er å være flyktning.

Det skal være hardt. Det er en del av konfirmasjonsundervisningen.

NORSK SÆRTREKK: Vi er i mai, finstasens måned. Røddagene kommer på løpende bånd og man skal være pen i tøyet mer enn en gang.

For noen blir dette det aller første møtet med dress, bunad – og rekesmørbrød. Rundt 80 prosent av årskullet konfirmerer seg hvert år. Det er bemerkelsesverdig mange.

I Sverige er oppslutningen litt over 30 prosent.

– Konfirmasjonstallene har ligget overraskende stabilt i Norge, sier en av landets fremste eksperter på konfirmasjonstiden, Ida Marie Høeg ved KIFO, Stiftelsen kirkeforskning.

Kirken hadde 7,9 prosent flere konfirmanter i 1999 enn i 2011. Høeg mener kristendommens nedadgående oppslutning i folket samt inntoget av katolikker og muslimer, burde tilsi en ytterligere nedtur for konfirmasjonen i Den norske kirke.

Men tendensen er motsatt.

Nedgangen har flatet ut de siste årene. I 2010 økte til og med antallet litt, ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB).

En av årsakene er tradisjon. I en internasjonal spørreundersøkelse fant Høeg at markeringen med venner og familie var det viktigste motivet for norske konfirmanter.

For svenskene og finnene betød det å være sammen med og få nye venner mest. Men det finnes et annet element i Norge som naboene våre ikke har: Skarp konkurranse.

– Kirken har hatt noen å spille ball med. Det har slått veldig positivt ut for Den norske kirke, så vel som Human-Etisk Forbund, forteller Høeg.

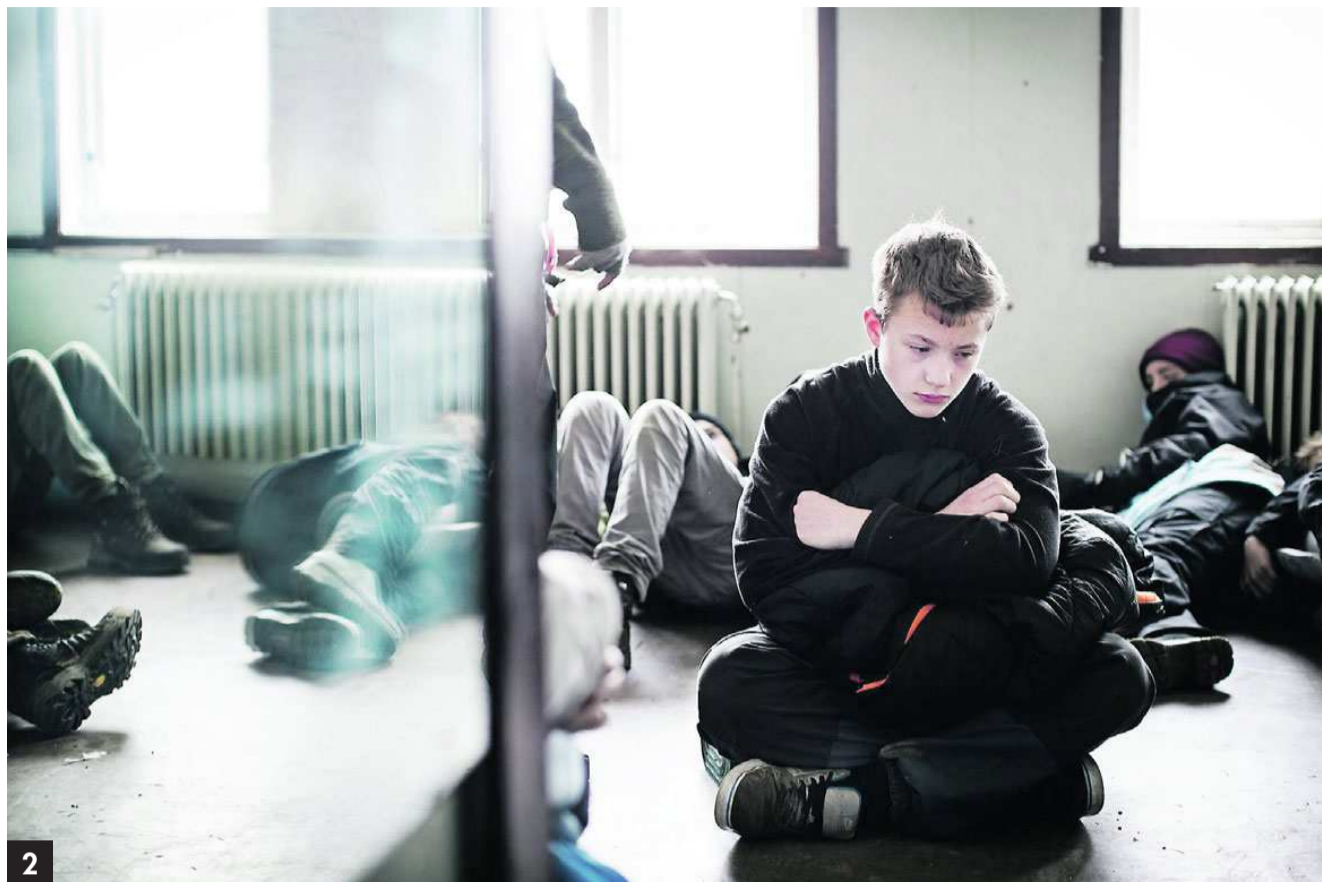
TØFT Å VÆRE FLYKTNING: – Jeg gidder ikke døpe meg bare for å ta «konf» på en kristen måte, sier Even Skjæret (14).

Han har vært leder for gruppe 6 på Camp Refugee, en ganske uhandterlig oppgave.

– Det er noen som har vært veldig flinke og hørt på meg, og andre som har vært helt tullinger og løpt som en kufflokk, forteller han oppgitt.

Det er tøft å være flyktning. I løpet av det siste døgnet har de møtt brutale grensevakter i Sudan og Yemen og et umulig byråkrati i Norge.

De er blitt hundset rundt i skogen,

2

1

PÅ GRENSEN: Camp Refugee er et rollespill som skal gi et innblikk i hvordan det er å leve som flyktning. Konfirmantene tilbringer ett døgn på Trandum leir. Årets rollespilloppgaver er å komme seg fra Sudan til Norge. Her later tenåringene som om de løper over grensen fra Sudan til Jemen.

2

TROTT TYPE: Truls Norbeck har fått seg noen få timers søvn etter en natt på gulvet i et stappfullt rom i Trandum leirs nedlagte asylmottak.

4

3

HVORFOR ER DU HER? Leder, Even Skjæret for gruppe 6, stilte spørsmål om hvorfor familien hans er på flukt på ambassaden i Jemen. Gruppen har vært gjennom helse sjekk og må fylle ut papirer som er nesten umulig å skjønne. – De skal få en følelse av hvor ekstremt vanskelig det er å komme seg fra et land til et annet, forteller daglig leder Kenneth Johansen i Refugee Norge.

4

PASS OPP: Even Skjæret, Henrik Sandås, Christoffer Lindemann, Robin Grav og Truls Norbeck får beskjed om å holde passene sine over hodet i tju minutter på grensekontrollen. – Når jeg kommer hjem skal jeg ta det helt med ro, bare slappe av. Kanskje spille litt Xbox, men jeg vet ikke om jeg orker det engang, forteller Even da rollespillet er over.

tvunget til å ta armhevninger, og de har bare spist en bolle med ris. Pluss noen Dumle.

– **Alle er piss slitne, vi har bare lyst til å sove, sier Even.**

Han har, i likhet med de aller fleste av de over 4500 ungdommene som kommer hit hvert år, planer om å konfirmere seg humanistisk.

– Vi har det jo ganske flott ellers, men her skal vi prøve å leve et liv som er veldig hardt og vanskelig. De gjør det for å vise oss hvordan det er, sier Even.

MARGINALT HOS NABOER: Det som tidligere het borgerlig konfirmasjon har slått sterke røtter siden Einar Gerhardssens barn var blant de første til å konfirmere seg utenfor kirken på 50-tallet.

– Her er Norge i en særstilling, sier Ida Marie Høeg.

Borgerlig konfirmasjon har vært et marginalt fenomen i både Sverige og Danmark.

– Fordi det sprang ut fra den sosialistiske bevegelsen og arbeiderklassen. I Norge maktet det borgerlige konfirmasjonsalternativet å favne borgerskap og arbeiderklasse, akademikere og vanlige mennesker. Det er helt spesielt.

Mellom 16 og 17 prosent av det norske tenåringskullet konfirmerer seg humanistisk hvert år.

Men også Human-Etisk Forbund møter konkurranse.

I 2006 arrangerte alternativbevegelsen holistisk konfirmasjon for første gang. Forskningsmiljøet rundt Universitetet i Oslo tilbyr akademisk konfirmasjon. Den antroposofiske bevegelsen Kristensamfunnet tar også imot konfirmanter, og i den raskt voksende

katolske kirke regnes konfirmasjonen som et av de syv sakramenter.

I tillegg vil frikirkene være med på moroa.

REKLAMENS SPRÅK: Press play. Skjermen fylles av lykkelige, aktive og undrende ungdommer. En ung fortellerstemme lirer av seg budskap som «Vi kobler store saker som tro, Gud og evigheten med din hverdag» og «bli med og skap din egen konfirmasjons-tid».

Musikken eskalerer i intensitet over tekstlinjer som «Sex, kjæresten etc.: What's God got to do with it» og «Gud poker deg».

– Den appellerer til individets mulighet til å velge, mener Ida Marie Høeg.

Hun sammenligner videosnutten med det beste fra reklamen.

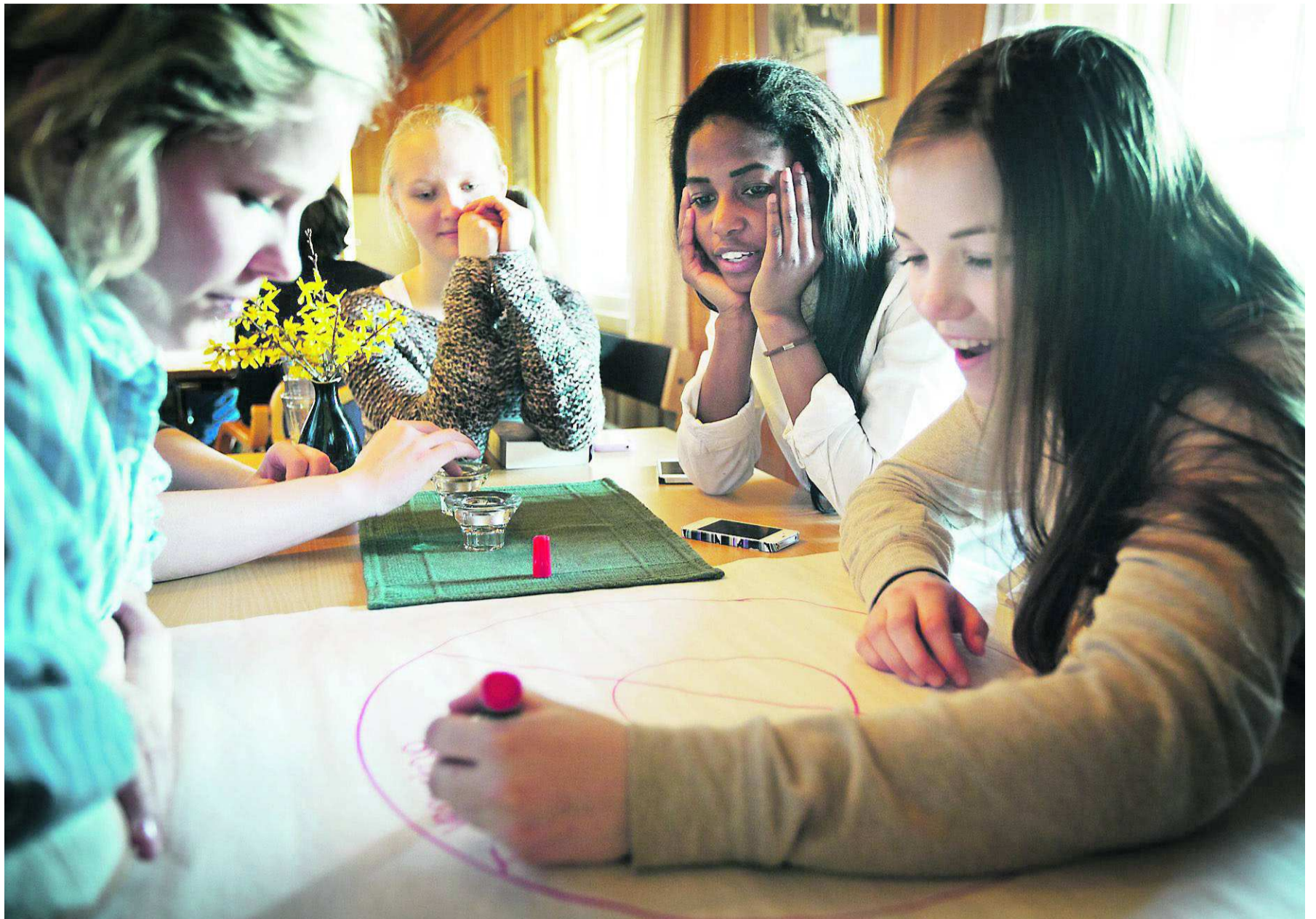
– Det er veldig i tråd med hvordan mange andre fritidstilbud lanseres i våre dager, med vekt på opplevelser og fellesskap og muligheten til å velge det som passer best for en selv.

Videoen er laget av Tentro, et konfirmasjonsopplegg opprettet av norske frikirker som pinsebevegelsen, misjonsforbundet og baptister. Forente krefter gir et bedre tilbud. Målet er å få ungdom til å velge dem.

Dopt eller ikke, kristen eller ei: Det er ingen begrensninger på hvem som kan delta.

Et av lokkemidlene er lek og moro. «Tentro er et konfirmasjonsopplegg strippet for kjedelige forelesninger og pugging av salmevers», sier videoen.

– Vi ønsker å koble de store spørsmålene til konfirmantenes hverdag. Vi er bevisste på å snakke ungdommens

KJØR DEBATT: Andrea Marie Glad (t.h.), Maria Hurtado Beisvåg, Cecilie Bakketun og Mari Våge Derås skal konfirmere seg i kristelig og får undervisning ved Tanum kirke. Denne ettermiddagen har de fått i oppgave å diskutere hva som gjør verden til et godt og dårlig sted. – Vi lærte ikke noe nytt, men de fikk oss kanskje til å tenke mer på det, sier Andrea Marie.

språk og invitere til deltagelse. Vi har lyst til å være et bra alternativ i markedet, forteller pastor Andreas Hasseløy. Han er ansatt i en 20 prosent stilling for å spre Tentros budskap.

– Vi vil selvsagt at så mange som mulig skal delta på Tentro. Det er jo derfor vi eksisterer. Vi har ikke behov for å være i konkurranse med andre. Men, når det gjelder humanistisk konfirmasjon, vil vi jo at tenåringen skal bli kjent med kristen tro, sier Hasseløy.

Ifølge Hasseløy konfirmerer Tentro rundt 1000 tenåringer i året.

– Vi tror ikke at vi er de eneste saliggjørende, men vi mener det er bra med mange tilbud i dette landskapet. Det gjør jo at valgmulighetene er flere, sier Hasseløy.

REFLEKSJON: Tanum kirke i Bærum en tirsdag ettermiddag i april: 16 tenåringer er samlet i kirkestuen. På kjøkkenet står frivillige foreldre og steker over 60 ostemørbrød. Konfirmantene må få i seg mat før de skal sette tennene i dagens program: Bergprekenen.

– Har alle lest den? spør kateket Tracy Medhus.

Noen kikker ned. Det er ikke 100 prosent oppslutning om konfirmasjonsleksene. Men Medhus har ingen planer om å hamre det inn. Konfirmantene er her for å reflektere over budskapet i Jesu berømte ord til disiplene.

Konfirmantene deles opp i grupper og får i oppgave å skrive ned ting de mener gjør verden til et godt eller dårlig sted.

Forslagene er mange: Vennskap,

kjærlighet, kollektivtrafikk, hjelpsomhet og gavmildhet er bra. Og penger. Det siste utløser en viss debatt. Ikke alle mener penger hjelper verden fremover.

Ensomhet, grådighet og sjalusi er dårlig. Noen foreslår også Taylor Swift og Justin Bieber – til høylytte protester.

– Vi ønsker å skape et rom der vi kan snakke om de store spørsmålene i livet, der det er plass til å prate om tro

og tvil, med Gud og Jesus som et naturlig midtpunkt. Dette bidrar til å gi ungdommene et innenfraperspektiv på tro, sier Medhus

– På skolen får man utenfraperspektivet på tro. I konfirmasjonstiden gir vi ungdommene et arena der det går an å si at man tror på Gud, undre seg, stille vanskelige spørsmål og møte andre mennesker som tror. Det er kanskje ikke så mange steder ungdom i dag får mulighet til dette.

LEK: Konfirmasjonsundervisningen starter med lek for å få opp energinivået i gruppen.

SKJERPET KONKURRANSE: I 2003 vedtok Stortinget trosopplæringsreformen. Den innebar en kompensasjon til Den norske kirke etter at kristendomsundervisning i skolen falt bort.

Trosopplæringsstøtten utgjør 234,2 millioner kroner i år og har gitt kirken større økonomiske muskler til å bygge ut sitt opplæringstilbud, inkludert konfirmasjonen.

Timetallet for konfirmasjonstiden har økt fra 45 til 60 timer.

De ekstra timene benyttes i stor grad til et utvidet leirtilbud. Konfirmantene skal gjennom mer.

– Konkurransen er selvsagt skjerpene. Det er ikke en selvfølge at ungdom konfirmerer seg i kirken, og det gjør at vi må fortelle tydelig hva opplegget vårt er, sier seksjonsleder for trosopplæring Kristine Aksøy i Kirkerådet.

Satsingen har båret frukter. 87 prosent av alle 15-åringer som er døpt og dermed medlemmer i Den norske kirke, ble konfirmeret i folkekirken i 2011.

Forskerne tror konkurrentene har gitt kirken kniven på strupen.

– Oppslutningen om konfirmasjonen i Norge er et skoleeksempel på teorien som sier at når man har flere tilbud i et marked, så øker interessen, sier konfirmasjonsforsker Bernd Krupka ved Kirkelig utdanningscenter i nord i Tromsø.

– Har man flere typer ost i stedet for bare en, så selger man totalt sett mer ost.